

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... 16 kor.
 Negyedévre... 4 "
 Helyben bázisos hozva:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5 "
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
 ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

A szerkesztőség kéziratok visszaadását
 vagy megőrszésére nem vállalja.

Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

Sztrájk.

»Nem ismerünk henye rajot« — így kezdődik a szociálistáknak egy nótája. E szöveg folytatása erősen antiroyalista, éppen azért csak akkor gyujtanak erre a nótára, ha már néhány kancsó bor elég bátorságot adott. Tehát ők nem ismernek »henye rajot.« Nos, mi ebben a tekintetben előnyösebb helyzetben vagyunk. Mi igenis ismerünk. Nem is kell messze mennünk, csak a mostani nagyvárad sztrájkolókra mutatnunk. Szerintük legideálisabb állapot volna a nap 24 óráját így osztani fel: 8 órai szórakozás, 8 órai pihenés, 8 órai alvás. Ez éppen 24 óra. Megjegyzendő ezt is úgy, hogy a bért duplára emeljék fel.

Ezekben a most sztrájkoló [kőművesekben ugyan kevés lehet a józan belátás. 55—65 fillér óradíjjal nem elégszenek meg, pedig ez 12 órai munkaidő mellett napi 6.60—7.80 koronát jelent, ami már magában véve vetekszik egyetemet végzett, diplomás emberek fizetésével, másrészt pedig ezen összeg az igényekhez és társadalmi követelményekhez képest egy kőműves segédnek nagyon is elég. De most nem tudják ők, hogy mit művelnek.

Mint a költő mondja: »vérszagra gyűl az éji vad« — igen bizony rombadólt házszagra gyülekeznek Kecskemétre a váradai kőművesegedek. Nagy kelete van most ott — állítólag — az ilyen legényeknek. Csak úgy dől az arany a zsebükbe. Tisztesség, szótartás s más elféle — ma már — ósdi fogalmak, nem sokat nyomnak a lábba. Ezért nem ad a zsidó sem egy pohár pálinkát, sem egy deci bort. Ma pedig ez a jelszó: »hocci, nesze«. Am jó. A kinek nem tetszik itt a munka, menjen, de ne csináljon komédiákat. Lehet itt esténként látni eleget, fölösleges nappal is végig élvezni. Aki úgy hiszi, hogy neki nem felel meg a munka, váljon meg tisztességesen munkaadójától s Isten hírével menjen. De embertársait ne kényszerítse erőszakkal arra, hogy úgy gondolkozzék és cselekedjék mint ő.

Nem tudom mit szólna ahhoz egy szociálista elv vagy szaktárs, hogy ha látom, hogy józúen akarja elfogyasztani pl. így nyáron a paszuly, vagy tökkáposzta főzeléket, nem engedném neki enni, mindaddig, míg abba virsliit, vagy másféle húst nem hozat, mert én így szeretem. Tudom, hogy felpattanna s ő hivatkozna emberi szabadságra és cselekvési jogra.

Nohát kérem szeretettel, éppen így áll a dolog a sztrájkoló elv és szaktársakkal is. Miért nem hagyják a Dunántulról már régebben idejött józan, komoly, szorgalmas munkásokat dolgozni, mikor ők megvannak elégedve a munkával is, a fizetéssel is. Hiszen volenti non fit injuria. Ez jogi alapelv.

De ez már mégis hallatlan, hogy egy jogállamban békés, munkás embereket nem engednek dolgozni, mert ez a Jakaboknak s az általuk vezetett sztrájkoló szájhősöknek nem tetszik.

Ezzel az eljárással ők maguk hívják ki ellenük a hivatalos hatalmat, a rendőrséget, amelynek kötelessége a dolgozó munkásokat a henylőktől megvédeni — és a polgárságot is attól, hogy az újabb horribilis béremelés, az építkezést még drágábbá s a lakások árát még elviselhetetlenebbé tegye.

Más megítélés alá esik a szegény villamos alkalmazottak ügye. Hallatlan dolog, hogy havi 70 koronáért reggel 6-tól esti 10 óráig munkában kelljen állania egy embernek. Ez naponként 2 K 33 fillér és óránként 13 azaz tizenhárom fillér. Nos hát ez már nem emberi fizetés. Ennyit a vízfordó csacsi is kap a neki nyújtott étel fejében. A lónak meg

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Válságos pillanatok.

Az esztalra tettem a revolveremet és mellé ültem, hogy utolsó levelemet megírjam. A nagy általánosságnak, az egész világnak szántam és csupán határozatom rövid indoklására szorítottam. Minden fázadozásom ellenére, képtelen voltam állásba jutni, a balsors üldözött lépten-nyomon, mint a tulajdon árnyékom. Belefáradtam a meddő küzdelembe... megutáltam a hitvány életet... Ma játszódik le a dráma utolsó jelenete... néhány pillanat múlva legördül a függöny... örökre.

A levél végére jutva, eloltottam a lámpát és kezembe vettem a revolvert. Kezem nem rezketett, sajátságos nyugalmat éreztem... Mitől is félttem volna?... Az élet sokkal nehezebb, mint a halál! Miért félek hát a rövid átmenettől, mely az örök küzdelmet az örök békétől elválasztja...

Midőn ujjaimat már a ravaszon tartottam, hirtelenül egy árnyék jelent meg a falon... Halk sikoltozással hátra tántorodtam... Megfoghatatlan: honnan és hogyan került az árny a falra?...

A revolver kiesett a kezemből és ugyanabban a pillanatban egy kéz érintette gyöngé-

den a vállamat... Megfordultam és az utcai villamos lámpa bizonytalan, sápadt világításában egy fiatal leány, szépséges arca jelent meg előttem...

Nemes vonásaiban, jóságos szemeiben szánalom és részvét tükröződött vissza, a fenséges jelenség úgy megbűvölt, hogy szinte ellejtetem miatta sötét szándékomat...

— Ki vagy te? Egi tündér, vagy felzaklatott képzeletem beteg szüleménye?

— Majd megtudja egyszer, valamikor! — felelte gyöngéd hangon. — Egyelőre elégedjék meg annak tudásával, hogy ma este megmentésére jelentem meg itt!

— Megmentésemre? — kiáltottam csodálkozva.

— Megmentem önmagától, sötét tervétől... Borzasztó lépésre határozta el magát... kérem, térjen meg... fontolja meg, mit akar cselekedni! Még fiatal... előtte áll az élet, a világ minden szép gyönyöre... csak küzdeni kell érte tovább! Ne legyen gyáva... Ne fordítson hátat a csatatérnek...

Szóltanul hallgattam, biztató, bátorító szavait.

— Azt tartják, — így folytatta, — hogy az éjjeli óra a legválságosabb... Várja meg a hajnalt... önnek élni kell, hogy a felkelő napot reményteljesen üdvözölhesse...

Felém nyujtotta karjait... Átakartam ölelni... de eltűnt és csak az üres levegőt

karolhattam át... A következő pillanatban magamra maradtam...

Meggyújtottam a lámpát és hosszasan el-tűnődtem: mit jelenthetett e különös látomány? Biztosan éreztem, hogy ébren vagyok, hiszen állva nem szokott az ember aludni... Majdnem egy óra hosszán tépelődtem, minden eredmény nélkül...

Ez idő alatt nagyon megváltozott lelkiállapotom. Kétségbeesésem csillapult és új életkedv csörgedezett az ereimben... Kiszedtem a golyókat a fegyverből, megmosakodtam erősen hideg vízben és kiléptem az utcára, ahol cél-talanul elbarangoltam.

A pályaudvar közelében belém ütközött egy idegen ur, aki eleinte zavartan mentegedezett ügyetlenségeért, de csakhamar vidáman felkiáltott:

— Az ördögbe! Te vagy az, barátom? Igazán sajátságos, hogy megérkezésemkor ismerőseim közül éppen veled találkozom leg-előbb!

Régi jó barátok voltunk, szívélyesen üdvözöltük egymást. Gyermekkorunk óta nem találkoztunk és napbarnított, egészséges, vidám arca úgy hatott rám, mint üdítő forrás, a sivatag pusztaságában.

— Nagyon lefogytál, — így szólt. — Talán beteg vagy?

Bágyadtan, fanyarul mosolyogtam.

Telefon 8.

Gyümölcs-szállításhoz való kosarakat nagyban és kicsinyben, friss töltésű mindennemű gyógy- és ásványvizet csakis

JANKY ANTAL
 utódánál **szerezhet be.**
 Telefon 8.

éppen 3—4-szer akkora összeg esik egy órai munkára.

Nagyon méltányos tehát a villamos alkalmazottak kérelme és van is miből teljesíteni, s az igazgatóság kész is a jogos igényeket kielégíteni. Csak azt a hibát követték el az alkalmazottak, hogy idegen befolyások következtében akkor álltak elő követelésükkel, mikor az igazgatóság tagjai csaknem kivétel nélkül mind külföldön vannak s igazgatósági ülést tartani, határozatot hozni fizikai lehetetlenség. A sztrájkjal igazán csak nyitott ajtót akartak betörni s ezzel az ügynek is, egyeseknek is csak ártottak.

Ha minden kenyérkereső ember — pláne a hivatalnok — sztrájkjal tudna igazához jutni, az egész emberiség egész életében sztrájkolna, míg utoljára — a példa ragadós levén — ugyanezt tenné az — igazság is.

—y.

Az árpádiak és az obstrukció. Az árpádi beszéd hullámai még dühöngenek, s amint látszik, a jámbor árpádi polgárok, akik talán sohse mertek volna még álmodni se, hogy valaha az ő községükből országos esemény fog országos utra indulni, tovább kívánnak szerepelni a politika harcterén. Mint tudósítónk jelenti, az árpádi polgárság elhatározta, hogy a legközelebb tartandó képviselőtestületi ülésen indítványozni fogják, írjon fel a község a képviselőházhoz. A feliratban ki fogják fejteni, hogy a község minden tekintetben osztja gróf Tisza Kálmán és Telegdy József véleményét. Egyben tiltakozni fognak az ellen, hogy az obstrukcióval megállítsák az országgyűlés

működését. Javasolni fogják egyszersmint azt is, hogy az obstrukció tartamára mondjanak le a képviselők napidijukról, mert amit most tesznek, az nem az ország érdekében való.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Budapest, július 27.

Berzevicsy Albert elnök 10 órakor nyitja meg az ülést.

A múlt ülés jegyzőkönyvének hitelesítése után.

Elnök jelenti, hogy Kovácsy Kálmán, Pozsgay Miklós, Egry Béla, Barcsay Andor és Bikády Antal képviselők szabadságot kérnek.

Beck Lajos kéri, hogy az egyes kérelmekre az elnök külön-külön tegye fel a kérdést.

Elnök jelenti, hogy husznál több képviselő névszerinti szavazást kér. Ennek elrendelése előtt azonban meg akar győződni arról, hogy a névszerinti szavazást kérő aláírók jelen vannak-e?

Lovász Márton jegyző felolvassa a kérvényt aláíró képviselők neveit. Pozsgay Miklós azonban nincs jelen. (Zaj a jobboldalon.)

Farkas Pál: A könyvtárban van. (Derült-ség a jobboldalon.)

E közben belép a terembe Pozsgay, akit a baloldal nagy ovációval fogad.

A kérvényt aláírók neveinek felolvasása után elnök megállapítja, hogy az aláírók közül 36-an vannak jelen. (Balról nagy éljenzés.)

Elnök elrendeli a névszerinti szavazást Kovácsy Kálmán szabadságdíj iránti kérelme felett.

Öt perc szünet után megtörténik a névszerinti szavazás, mely szerint a Ház 92 szótöbbséggel megtagadta a kérelmet.

Pozsgay Miklós kérelmét szintén megtagadta a Ház többsége.

Egry Béla és **Barcsay** Andor kérelme felett holnap határoz a Ház névszerinti szavazással.

Az elnöki széklet időközben **Návay** Lajos alelnök foglalja el.

Következett a névszerinti szavazás **Bikády** Antal kérelme felett.

A Ház ezen kérelem teljesítését is megtagadta.

A beérkezett kérvények és irományok bemutatása után elnök jelenti, hogy dr **Ráth** Endre képviselő sürgős interpellációt jegyzett be a Kovald-féle sajnálatos katasztrófa tárgyában. Javasolja, hogy a Ház háromnegyed 2 órakor térjen át az interpellációra.

Interpellációja ekként hangzik:

Sürgős interpelláció a miniszterelnök, belügyminiszter és kereskedelmi miniszterhez a Kovald-féle vegyztitító-gyárban előfordult ismételt robbanások tárgyában.

I. Van-e tudomásuk a miniszter uraknak a Kovald-gyárban előfordult és több emberáldozatot is követelő robbanásokról?

II. Ha igen: minő intézkedéseket szándékoznak tenni részben a gondatlan mulasztás megtorlása, részben a hasonló balesetek megelőzése tárgyában.

Az interpellációt válaszadás végett kiadták gróf Khuen-Hédervány Károly miniszterelnöknek, mint belügyminiszternek.

Napirend szerint következett a névszerinti szavazás Vertán Endre szabadságkérelme tárgyában.

Öt perc szünet után megtörténik a névszerinti szavazás, amely szerint a Ház óriási szótöbbséggel ezen kérelmet sem tartotta teljesíthetőnek.

Szünet után

Sümei Vilmos szabadság iránti kérelmét a Ház szótöbbséggel elvetette.

Az ülés vége 2 órakor.

Negyedmillió szegényháza.

A mérnöki hivatal terve.

Boldog emlékü **Rimanóczy** Kálmán egy milliónál jóval többet érő vagyout hagyott Nagyvárad városának, azzal a határozott kikötéssel, hogy a szegényügy rendezésére szolgáljon ezen óriási vagyon jövedelme. Az ingatlan évenként, városi kezelésben is, mintegy 50,000 koronát jövedelmez. Ez olyan összeg, amelyből sokat, nagyon sokat lehetne a szegényügy-ügy rendezésén lendíteni, talán helyes, célirányos és öntudatos beosztással türethetően meg lehetne oldani a szegényügyet, annál is inkább, mert a város a szegényügyre eddig adott évi összeget továbbra sem tagadhatja meg ettől a nemes céltól.

A szegényügy rendezésénél első sorban tolu előtérbe a szegényház létesítése. A szegényházak mindenfelé úgy vannak építve és berendezve, hogy ott a luxusnak nyoma sincs, hanem egyedül a közegészségi tekinteteket veszik figyelembe. Szegényházaknak nem palotákat építenek.

Nagyvárad város mérnöki hivatala azonban itt sem tagadja meg magát s a nagyvárosi mánia kifejezésre jut a szegényház terveinek elkészítésénél is.

Diszes, bármely előkelő családnak megfe-

— Beteg nem vagyok; inkább szegény és kenyértelen.

— Szegény barátom! Egyelőre gyere velem a Royalba, ott a terített asztalnál majd igyekszünk bánatodat enyhíteni.

Pompásan megvacsoráltunk, miközben ő élményeit érdekesen elbeszélte.

Évek óta az afrikai kolóniákban élt, ahol jelentékeny vagyont szerzett és ahová nem sokára ismét visszatérni szándékozott.

Mikor elváltunk, száz arannyal gazdagabb voltam és meg kellett neki ígérnem, hogy visszatérésem elkísérem Afrikába...

Két évig kemény, szorgalmas munka után, üdülésre Sidneybe utaztunk együtt; odaérkezve, néhány nap múlva megkért, hogy kísérjem el egy barátjánál tartandó estélyre.

Megígérttem... el is mentem vele, de mert a táncot nem nagyon kedvelem, úgy érzem, hogy az egész estét unalmasan fogom eltölteni. Amint ezen tépelődtem, a ház urnője gyöngéden karantfogva, így szólott:

— Ha megengedi Peters ur, bemutatom önnek leányomat.

Feltékinntem és meglepetésemben hirtelen hátratántorodtam. Miként jutottam át az üdvözlés megszokott, sablonszerű frázisain, magam se tudtam megmondani, mert a szívem megfeszülésig dobogott.

A leány is megremegett és elsápadt... Alig távozott az anyja, mikor a karomra támaszkodva, így susogott:

— Beszélmem kell önnek — kérem, kövesse a keribe.

Szótlanul követtem, a hold fényében rezgő lugosba, ahol a padon helyet foglaltunk.

— Már régen ismerem — mondta halk hangon. — Két év előtt egyszer álmomban láttam. Azóta mindig élénken előttem állt a képe!

— Csak folytassa, kérem! — susogtam én kíváncsián. — Mondjon el mindent, tartózkodás nélkül!

— Fáradt és kimerült voltam... lefeküdtem a pamagra és azt álmodtam, hogy egy szegényes szobába jutottam... Ő az íróasztala előtt állott... kezében töltött revolverrel... Ögnyilkosságot akart elkövetni...

— Es ön eljött megmentésemre!

— Ugy van! Kértem, hogy szakítson szét szándékával és kezdjen új életet a régi nyomán...

— Es én megfogadtam jóakaró tanácsát! — Vajjon mit jelenthet ez? — kérdezte egyszerű, közvetlen hangon, mialatt erőlyesen a szemem közé nézett.

— Azt jelenti, hogy áldásos kezei az óceánon túl is megmentettek az életnek, hogy sorsunkat követve itt találkozhatunk.

Megragadtam a kezét és hálással szorítottam... Ő szemlesütve eltűnt...

A sors egymásnak teremtett bennünket... Boldog vágyakozással vártuk a napot, mely örökre egybeforrasztott, melyen megmentőmet, mint hitvesemet karjaimba zárhattam...

Bert Sanders.

Ne féljen és ne
rettegjen a
kolerától, mert

Itt a király

KAPHATO MINDENÜTT.

legegészségesebb alkalikus
baktérium mentes
üditő és borviz

elő helyiségeket tervez. Emeletes épületben nyernének elhelyezést a szegények, 64 férfi a földszinten és 64 nő az emeleten.

Külön épület lenne a gondnok részére, négy szobával, irodával, fürdőszobával stb. szóval egy 1600 koronás lakás lenne a gondnoknak. Talán csak nem akar a főmérnök valami diplomás embert gondnoknak a szegényházba.

Kár, hogy mindjárt nem gondoskodott a mérnöki hivatal lakásról azoknak az inasoknak a részére is, akik majd a gondozás alatt levő szegényeket kiszolgálják.

A szegényház helye még nincs megállapítva, mert a város e tekintetben csak később

jut megállapodásra. Tehát a költségvetés is csupán az építkezésre van felvéve, a berendezés és telek értéke nélkül.

Es így is egy negyedmilliónál jóval többre tervezi a mérnöki hivatal a szegényház építését.

A bemutatott költségvetés szerint a szegények elhelyezésére szolgáló egy emeletes épület 228,192 koronába, a gondnoki lakás 14.478 K, a gyengélkedők pavillonja 18.149 K, a gazdasági épület 6686 koronába, a terület rendezés, csatornázás, víz, villany berendezés 20 000 koronába, tehát a szegényház összes építési költsége 288.000 koronába kerülne.

Hát a 128 szegény eltartására, gondozására mi marad.

felhalmozva, ami ugyan nem égett el, de a tetőről lefolyó víz s a tűzoltók fecskendője, teljesen használhatatlanná tette a sok lisztet. Csirizé lett az egész.

A hatóság a hivatalos tűzvizsgálatot ma délelőtt fogja megtartani.

Hogy mi okozta a tűz keletkezését, eddig nem sikerült megállapítani.

A szerencsétlenség bebizonyította, hogy a városi tűzoltóság létszáma kevés és a város törvényhatóságának minden áldozatot meg kell hozni, a tűzoltók létszámának szaporítására, nehogy egy nagyobb veszedelem készületlenül találjon bennünket.

Vilmos császár mint alperes Budapesten.

A budapesti ötödik kerületi járásbírósnál, Gelletich bíró szobájában, nem közönséges feltűnést keltett tegnap, hogy amikor a peres felek neveit kiáltották, mint egyik alperest, őfelségét II. Vilmos német császárt és porosz királyt hívták.

A megjelentek mosolyogva néztek körül s azt hitték, hogy a neveket kiáltó szolgának jó kedve van és rossz vicceket csinál. Egy keserű alperes meg is jegyezte:

— Nézze meg csak a kapu alatt, hátha ott van őfelsége.

Néhány pillanat múlva kiderült, hogy a német császár őfelsége csakugyan mint alperes szerepel a járásbírósnál. Egy Borsche Félix Vilmos nevű volt hannoveri kamarajátékos perelte be nyugdíjért a hannoveri bíróság előtt s az ügy úgy került az ötödik kerületi járásbírósnál, hogy itt egy budapesti tanut kellett kihallgatni.

Az alperes urat dr. Lirmai Richárd ügyvéd képviselte, Borsche képviselőjében nem jelent meg senki.

A felperes mint hegedős volt alkalmazva a hannoveri színházban s ott idegbajt kapott, úgy, hogy alkalmatlan lett a további szolgálataira.

Mint királyi kamarajátékos — így tartotta Borsche — állami hivatalnok és így olyan nyugdíj jár neki, mint egy állami hivatalnoknak, de a hannoveri királyi színház intendatúrája s a királyi ház minisztériuma ennek ellenére elutasította nyugdíj-kérelmével.

Az elsőbírósnak kimondotta, hogy a hannoveri színház a királyi korona-hitbizományhoz tartozik, amelynek hasznélvezője őfelsége, Poroszország királya. A kamarajátékosok nem állami, hanem udvari hivatalnokok és a királynak, mint magánszemélynek szolgálatában állnak. De a nyugdíjszabályzat szerint az udvari hivatalnokoknak csak tiz esztendei szolgálat után jár nyugdíj, emiatt tehát el kellett utasítani a panaszt.

A másodbírósnak azonban megváltoztatta ezt az ítéletet s kimondotta, hogy a panaszos a színház szolgálatában lett munkaképtelen, tehát jogos a követelése. Mindazáltal szükséges, hogy még néhány tanut kihallgassanak ebben az ügyben.

Igy került az ügy az ötödik kerületi járásbírósnál, amelyet a porosz bíróság megkeresett, hogy hallgassa ki Abrányi Emilt, a hannoveri királyi színház volt karmesterét. Miután Abrányi nincsen a fővárosban, a tanukihallgatást elnapolták.

A montenegrói előállat behozatal ellen. A Magyar Gazdaszövetség kérvénnyel fordult a magyar képviselőházhoz, hogy tagadja meg a montenegrói szerződés jóváhagyását. A Gazdaszövetség azzal indokolja meg kérését, hogy Montenegróban még mindég a legprimitívebb állategészségügyi viszonyok vannak és még mindig tömegesen szedi zsákmányát a keleti marhavész. Tehát jogos az az aggodalom,

Nagy tűz a Kolozsvári-utcán.

Váradvelence veszedelme. — Két ház leégett.

Tegnap délelőtt 9 órakor a városháza tűzoltó őrtoronyának vészharangja tüzet jelzett. Pár perc múlva a központi tűzörség szerkocsijai gyors vágatással robtak a Kolozsvári-utca felé. Az utca népe nyomon követte a tűzoltókocsikat s pár pillanat alatt alig volt ember a Szent László-téren, mindenki a tűzhöz sietett.

A Kolozsvári-utca 28 ik számú ház tetőzete gyult ki. A rekkenő hőségben a lángok rémes gyorsasággal terjedtek a tetőzeten.

Veszedelmében a baptista imaház.

Az égő ház szomszédságában van a baptisták imaháza. A tűz kiütésekor az égő ház lakói, az imaház felügyelője és a szomszédok annyira megrémültek, hogy elfelejtettek tűzoltókért telefonálni. Ha a városházi tűztorony őrsége nem veszi észre a fenyegető veszedelmet s nem ad jelt a központi tűzoltó őrtanyára, úgy az egész Váradvelence leég, mert már a lángok átcsaptak a baptista imaház tetőzeteire is.

Megtámadták a tűzoltókat.

A városházai tűzoltó őrtorony őrségének értesítése után a központi tűzoltóság azonnal kivonult a tűzhöz. Grácz Lajos tűzoltóparancsnok vezetésével. Kevéssel később megérkezett a váradvelencei tűzoltóórság is s utánna kivonult az olasz-i különítmény is.

A tűzoltók megérkezésekor óriási pánik tört ki a Kolozsvári-utca lakói között, akik a tűztől való félelmükben minden ingóságukat az utcára és a Körözs-partjára hurcolták. Minden ember azt akarta, hogy az ő vagyonát védjék meg a tűzoltók, akiket a nép ezer felé rángatott. Természetesen, a tűzoltók nem engedtek az erőszaknak, hanem hozzá láttak a fecskendő-csővek felszereléséhez. A tömeg megakartá támadni a derék tűzoltókat, akik csak, úgy tudták nehéz kötelességüket teljesíteni, hogy a rendőrség visszazoritotta a megrémült embereket.

Mire a tűzoltók munkához láthattak, már a ház egész tetőzete lángban állott. Szinte emberfeletti munkát kellett végezni a derék városi tűzoltóknak, hogy Váradvelencét megmentsék egy nagyobb katasztrófától. Az óriási hőségben nagyon nehezen ment az oltás, mert a kiszáradt tetőzet, úgy égett, mintha petróleummal öntötték volna le.

Terjed a tűz.

A lángnyelvek, az égő háztetejéről átcsaptak az udvar végében álló nagy fásszin fedélzetére is. A gyulékony faalkotmány hamar tüzet fogott s most már két épületet kellett a tűzoltóknak oltanick.

A kettős veszedelem annyira igénybe vette a városi tűzoltó legénységet, hogy az égő fásszin lebontásában a kivonult rendőröknek is segédkezniök kellett.

Mikor már nagyobb veszedelem fenyegett, telefonáltak az önkéntes tűzoltókért is, akik bérkocsikon hajtottak a veszedelem színhelyére. Diósy Soma, az önkéntes tűzoltók örökös tiszteletbeli főparancsnoka is megjelent a tűznél s most már a városi és az önkéntes tűzoltók közös erővel fáradoztak a dühöngő elem megfékezésén.

Amíg a tűzoltók a Márkus Bernát-féle ház oltásával és az égő fáskamara lerombolásával voltak elfoglalva, az alatt a tűz átcsapott a Kolozsvári-utca másik oldalára, ahol Debrecczeni Lajos lakatosmester házának melléképületei gyultak ki. A városi és önkéntes tűzoltók közül többen átmentek az újabb veszedelem helyszínére, ahol az új tűzfészket körülvevő melléképületeket lebontották. Most már a tűz helyhez volt kötve s a tűzoltók csak az égő épületek eloltásával voltak elfoglalva.

A tűzoltóparancsnokság, a kivonulással egyidőben telefonon értesítette a városi vízmű kezelőseket, hogy a Kolozsvári-utcán végig vezető vízvezetési főcsőbe magas nyomást adjanak s gondoskodjanak arról, hogy a tűzoltóságoknak elegendő mennyiségű víz álljon a rendelkezésükre. Az égő házakra nyolc tömlőből zudítottak vizet, de a tűz csak egyre égett, mintha nem is oltották volna.

Már délfelé járt az idő, mikor vége volt a veszedelemnek s ekkor már a vízpuskákkal csak az üszkös gerendákat locsolták. A tűzoltók teljesen elfáradtak az óriási munkában, amit a kánikulai hőség szinte elviselhetlenné tett.

A tűzhely színén a rendőrség részéről Fánossy Gyula főkapitány-helyettes, Kemény Ignác, Horváth Géza, Réz Bertalan tb. alkapitányok és Schlögl Adolf rendőrségi díjnok jelentek meg.

A kár.

A tűz okozta kárt, a hatóság eddig még hivatalosan nem állapította meg. Annyi bizonyos, hogy nagy értéket képviseltek a leégett ingatlanok. A leégett Márkus Bernát-féle házban volt Benedek Salamon pékműhelye. A pékműhelyben éppen tészta dagasztottak, amikor a tűz kiütött. A pékmunkások munkájukat otthagya, kiszaladtak az utcára, Benedek Salamon pékműhelyében több száz mázsa liszt volt

hogy Németország, hivatkozva az 1908: XXV. t.-c. 4. cikkelyére, mely jogot ad neki a keleti marhavész esetén a legszigorubb intézkedésre — egyszerűen elzárja Magyarországot elől a kaput. S ez óriási kárt okozna.

Oberwalder és Ladstädter
udvari kalapgyárosok
szalmakalap készítményei legkedvezőbben
REICHARD áruháza
özégnél kaphatók. 115 A

A sztrájk.

Az építő-munkások sztrájkja még egyre tart. Mivel a rendőrség feloszlatta sztrájkanyagukat, most már nem a Rhédey-kertben, hanem az Ezredévi emléktéren tanyáznak. A sztrájkolók nagy része elutazott Nagyváradról, az itthon maradtak inkább munkásnők és téglahordó gyermekek.

A munkaadók és munkások között semmi közeledés nem történt, de tegnap már több kisebb mester építkezésénél látnunk dolgozni. A munkaadók idegen munkásokat hozattak Váradra, de ezek, a sztrájkolók terrorizmusa miatt nem álltak munkába, mert féltek attól, hogy az idegenből idejött munkásbujtatóktól felizgatott tömeg bántalmazni fogja őket. A sztrájkoló munkások uszítói tegnap rettenetes főrmédvényt adtak ki a rendőrség ellen, amiért a sztrájkanyagát feloszlatták.

A rőpirat durván támadja *Jánosy Gyula* rendőrkapitányhelyettest, a rendőrség jelenlegi derék vezetőjét, aki erélyes kézzel tartja féken a sztrájkolókat, nehogy büntetendő cselekményt kövessenek el. A város közbiztonsága követeli, hogy minden preventív intézkedést megtegyen a rendőrhatalom a polgárság békéjének biztosítása tárgyában.

A villamos-vasuti kalauzok sztrájkja megszűntnek mondható, amennyiben a sztrájkolók nagy része munkába állott. Huszonhárom alkalmazott nem állott munkába s így ezeket a villamosvasut igazgatósága elbocsájtotta és helyettük új alkalmazottakat vett fel.

Az elbocsátott villamos vasuti kalauzok egyenruháikat és felszereléseiket már be is szolgáltatották a villamos vasut vezetőségének.

UJDONSÁGOK.

* **A Diósi tólek parcellázása.** Az ingatlan értékesítő részvénytársaság a Gerliczy-utca mellett levő Diósi-tóle fátalepet parcellázta s egy zsákutcát tervez a Rácóczi-uttól a vasuti állomásig. Mivel a város nem volt hajlandó a zsákutcát engedélyezni, a részvénytársaság akként akarja megoldani a kérdést, hogy a zsákutcát egy csinos gloriettel zárja be, amelyre két oldalt lépcső járható, elől pedig vízesés lenne, természetesen a vízvezeték felhasználásával. A gloriét előtt köröndöt terveztek, hogy az utcában közlekedő járművek megfordulhassanak. A városi mérnöki hivatal ilyen alakban a zsákutcát engedélyezhetőnek tartja.

* **A Körözs kaszárnya környékének rendezése.** A Körözlaktanya és a fátalepek mellett levő szabad lovarda és más kincstári területek megszerzése iránt lépéseket tett Nagyvárad városa a katonai parancsnokságnál. A nagyvárad állomásparancsnok tegnap átiratban tudatta a várossal, hogy a temesvári hadtestparancsnokság megkezdi a tárgyalásokat s arról jelentést tesz a városhoz. A területre azért van szüksége a városnak, mert a 3-ik vashid építése után az egész környéket rendezni kell.

* **Ki a legolvasottabb írónk?** Fölötte érdekes statisztikát állított most össze egy pesti tanár, dr. *Gulyás Pál* a Múzeumok és Könyvtarak Országos Tanácsának megbízásából. Összátvetve a könyvtárak küldött szét kérdőívet az Országos Tanács, hogy adjon világos adatot arról, mely szerzőtől olvas legszívesebben közönsége? Az eredmény a mai szociális irodalom fellendülése idején egy kicsit meglepő volt. Kétszázharminckét könyvtár *Jókait* vallott legkedveltebb írójának; utána *Mikszáth* kapott a legtöbb szavazatot: száznegyvenötöt. A harmadik *Benedek Elek*, akire százharmincegy szó esett, utána *Jules Verne* következik. Szinte hihetetlen, de tény, hogy a közönség legszelebb rétegében még mindig tart a mesemondás varázsa, amit *Mikszáth* úgy féltett, hogy hamar kipusztul ebből az országból. A hatodik író *Hercegkő Ferenc*. Majd *Gárdonyi*, *Gal* *Mózes*, *Vas Gereben*, *Rikosi Viktor* és *Jenő* s végül *Jósika Móklós* következnek. Orvendetes jelenségnek mondja a statisztika, hogy *Benicskyné*, *Marlitt*, *May Károly* és *Ohnet* hátrébe szorult. De elszomorító jelenség az, hogy költőinket alig olvassák; *Aranyt* tizenkilenc, *Petőfit* tizenhat, *Tompát* pedig csak öt könyvtár említi meg. Az ismeret terjesztő olvasmányok alig kellenek. A hazafias tárgy irodalom legkapósabb darabjai a kuruckor és a szabadságharc idejéből veszik témájukat. A közgazdasági könyveknek nincs vevőjük. Ellenben népszerűek nálunk az utelírások.

* **Orvosválasztás Szalacson.** Az érmi-hályfalvai főszolgabíró tegnap értesítette az alispánt, hogy a megüresedett szalacsi körorvosi állásra dr. *Takács Géza* orvost választották meg körorvossá.

* **Egy író Kecske-métnek.** Dercsényi *Etelka*, kecskeméti származású író, »Kedves emlékek« című művéből 25 példányt felajánlott a kecskeméti szerencsétlenül jártak javára. A csinosan megírt munka 2 koronáért *Vidor Manó* könyvkereskedésében kapható.

* **A villamáram-fogyasztók figyelme.** Nagyvárad város villamos-művének vezetősége közli a villamáram-fogyasztókkal, hogy ma, július 28-án déli 12 órától 1 óráig az áramszolgáltatás, a kapcsoló-táblán végzendő munkálatok miatt, szünetelni fog, ez azonban a villamos vasut forgalmát nem érinti.

* **Nem lesz kedvezményes vasutijegy Szent István napra.** Mint minden évben, úgy az idén is több kereskedelmi és iparkamara intézett fölterjesztést a m. kir. kereskedelmi miniszteriumhoz aziránt, hogy a Szent István napi ünnep alkalmával az utazóközönség részére vasuti menetdíj kedvezményt engedélyezzen. A kereskedelmi miniszter közzétette tudatta valamennyi kamarával, hogy a kérelmet nem teljesíti.

* **Megszűnt járvány.** A vaskóhi járásban tudvalevőleg a tél folyamán oly nagy mérvben léptek fel a járványok, hogy a belügyminiszter járványorvost rendelt ki. A vaskóhi főszolgabíró tegnap értesítette az alispánt, hogy a járványok megszűntek s így a járványorvos működésére tovább nincs szükség. A járványorvos, dr. *Domján Lajos* már el is utazott Vaskóhról.

* **A malmosok panasza.** A Pece mentén levő káptalani malmok bérlői panaszt tettek, hogy az árapasztó csatorna folytán a malmok nem kapnak elég vizet üzemükhöz. A városi mérnöki hivatal megvizsgálta az ügyet s a panaszokat igazaknak találta, miért is javasolja, hogy az árapasztó csatornáól a Pecéig 27 méter hosszú zilipelhető tápcatornát építsen a város. A költség mintegy 1000 korona.

* **Renitens mészáros.** *Weinberger Lajos* élesdi mészáros a főszolgabíró 60 korona pénzbüntetésre ítélte egy kihágási ügyben. A megbüntetett mészáros a belügyminiszterhez folyamodott, hogy pénzbüntetését havi 5 kor. részletekben fizethesse, mert ha egy összegben fizetné, anyagi romlása következne be. A miniszter véleményezés végett a vármegyére küldte le a kérelmet, melyre az élesdi főszolgabíró tegnap tette meg jelentését. E szerint a kérelem nem teljesíthető, mert *Weinberger* egy kötekedő, renitens, törvényt és hivatalos rendeletet semmibe sem vevő ember. A büntetéspénznek egyszerre való megfizetése különben sem okozná romlását a mészárosnak, mert igen jó menetelő üzlete van. A jelentés szerint *Weinbergernek* nem a büntetéspénz, hanem az iszákossága okozza romlását.

* **Dinamit a gyermek kezében.** Borzalmas szerencsétlenség történt tegnap este Mezőtelegden. Egy 11 éves gyermek zsebében a dinamit felrobbant és őt életveszélyesen megsebesítette. *Batári Sándor* 11 éves mezőtelegdi napszámos fiú tegnap este a munkából ment haza felé. A Körözs mellett menve egy csomogot pillantott meg a földön. Felvette, kibontotta és egy körülbelül 5 centiméter hosszú sárgás, viaszhoz hasonló anyagot talált belegöngyölve. A lelt tárgyat zsebre tette azzal, hogy este hazaérkezve majd megmutatja atyjának. Haza érkeve megvacsorált beszélgetett és aztán lefeküdt úgy ruhástul mindenestül az eresz alatt. A talált tárgyról teljesen megfeledkezett. Reggel 3 óra tájban nagy dördülés rázta fel álmából az embereket. A *Batári Sándor* zsebében levő dinamit eddig ki nem derített okokból felrobbant. Az egész ház és a szomszédok összefutottak a nagy zajra és ott látták *Batári Sándort* vérében fekvő eszméletlenül. Rögtön orvosért szaladtak. Dr. *Grünbaum Lipót* körorvos rögtön megjelent és a sebeket bekötözte. Reggel a fiút beszállították a biharmegyei kórházba, ahol az inspekciós orvos ápolás alá vette. Sérülése az orvosok véleménye szerint életveszélyes. A rendőrség intézkedett, hogy a sérültet a királyi ügyészség indítványára a királyi törvényszéki vizsgálóbíró hallgassa ki. A kihallgatás már meg is történt. A mezőtelegdi csendőrség erélyesen nyomoz az ügyben, hogy kit terhel a felelősség az iránt, hogy a gyermek kezébe dinamit került.

* **A kakadu.** Egy nagykereskedő családjánál volt egy kakadu. A színes tollu madarat nagy becsben tartották és a szolgának nagy figyelemmel kellett gondoznia.

A kakadu egyszer rossz hangulatban volt és átharapta éles csőrével a szolga ujját. A szolga vérző ujjával elment az orvoshoz. Az orvos persze megkérdezte, hogy hogyan sebesült meg.

— Megharapott egy madár — sziszegte a sebesült, miközben bekötötték.

— Egy madár? Bolondság! Milyen madár az, amelyik így harap?

— Nagy, színes madár.

— Páva? Papagály?

— Nem tudom én, nagyságos ur — felelte a szolga — fránya tudja, mi annak a csuf jószágának a neve, csak azt tudom, hogy úgy néz ki, mint egy — zsidó-kacsa . . .

* **Ujabb parcellázások.** A terület parcellázások iránti kérvények még mindig érkeznek be Nagyváradi városához. Reisinger József építész-mérnök a Rákóczi-utca és Lukács György utcák sarkán levő, volt Farkas féle vendéglő telkét akarja parcellázni négy házhelynek. — Papp Imréné, szül. Flaskay Margit pedig Váradi-Valencén, Sövény-utcán levő óriási kertjét akarja felosztani házhelyekül; összesen 18 házhely és két utcára lenne az óriási terület felosztva. A mérnöki hivatal némi csekély módosítással a parcellázásokat engedélyezendőnek tartja.

* **Steinheil Márta esküvője.** Párisból írják: Akárhogy is titkolta a véresemlékű Steinheilné, mikor lesz leánya esküvője Perugia festőművész, a fotográfusok megneszelték és pontosan beállították a templomba, becsémpészvén fényképező masináikat, sőt egy kinematográfus is ott volt. Mikor jött a násznép, berregni kezdtek a gépek. Steinheil Márta és anyja rémülten takarták el arcukat, a menyasszony sivalkodott és az oltár előtt ajultan rogyott össze. A templom plébánosa kiharcolta a fényképezőket s aztán megtartotta az esküvőt.

* **Kinevezés** A m. kir. pénzügyminiszter Ásmány Zoltán pénzügyigazgatósági díjnokot a nagyváradi, Beke Miklós adóhivatali gyakornokot a székesfehérvári pénzügyigazgatósághoz fogalmazó gyakornokká nevezte ki.

* **Zsebtolvaj a pácán.** Birnbaum Mihály helybeli lakos tegnap reggel kiment a kispacra libát venni. Mig ő alkudozott, valami zsebtolvaj felhasználta az alkalmat és kicsémpészte zsebéből duplatelű tula ezüst óráját. A tettes ismeretlen, azonban a károsult gyanúja egy magas szőke 35 év körüli kávébarna színű ruhát viselő egyénre irányul. A rendőrség megindította a nyomozást.

* **Elveszett** a Szent László-téren Mezei és társa üzlete előtt 51 drb 1 koronás és 1 drb 10 koronás. A megtaláló felhívatik, hogy 8 napon belül szolgáltatassa be a talált pénzt a rendőrség I. emelet 7. számú szobájában.

* **Vadászok figyelmébe.** Tisztelettel értesitem a nagyérdemű közönséget, hogy Rákóczi-ut Moskovits-palotában egy modern fegyverüzletet nyitottam, hol mindennemű fegyverek, revolverek és töltények kaphatók. Fegyvereket szakszerűen javítok. Ladányi József puskaműves és fegyverkereskedő. A vadászati évad vége felé közeledik. Felhívom a fegyvertartók figyelmét, hogy fegyvereiket javítás végett bizalommal hozzák műhelyembe. M. kir. lőpor áruda. Telefon 269.

Siessünk Radó és Kertész

női divatruházába, Kossuth-utca 2. szám,
ki lettár miatt nagy occasiót rendez, hol a következő cikkek kerülnek olcsón eladásra.

Mosó grenadinok, batistok, selymek, pouplinok, ruhavásznak, francia delainok, ruha díszek és még sok más itt fel nem sorolt cikkek. — **Most sok pénzt megtakaríthatunk, ha menyasszonyi kelenyénket itt vesszük.**

Kolosváry Sándor

ékszerész, arany és ezüstműves üzletét
folyó év május 1-én helyezte át
míg az építkezés tart Nagyváradi,
Rákóczi-ut 5. sz. Veiszlovits házba,
az Orsolya zárda templomával szemben.

x Néhai főtitiztelendő **Makutz Ernő** hteol. könyvtárát míg a készlet tart *olcsón* kiárusítom. Benkő A. könyvkeres. Rákóczi-ut 10 sz.

FLEGMAN

grenadinjai
a legszebbek és legjobbak.

Hölgyeim!

Kelim, gobelin és Smyerna ujdonságaimra felhívom figyelmüket. Okvetlen nézzék meg.

TATRAY GUSZTÁV
Rákóczi-ut 4. sz. — Telefon 783.

SZINHÁZ.

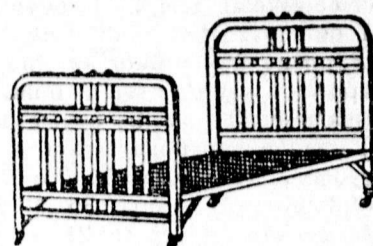
Heti műsor:

Péntek: Muzsikusz leány.
Szombat: Tatárjárás. (Kassay Károly és Bihari Böske bucsuja.)
Vasárnap d. u.: Elvált asszony; este: Bukow, a székelyek hóhéra.

Az utolsó előadások. Még öt napig tart a színház idei szezonja. Most perdülnek le az arénában a bucsuelőadások. Ma, pénteken este a kedves muzsikája és öletes librettoval díszeskedő Muzsikusz leány megy az ismert elsőrendű szereposztás mellett. Holnap bucsuzik el Kassay Károly és Bihari Böske, a Tatárjárás főszerepében. Vasárnap délután az Arany virágot ismétlik meg félhelyárral és este a híres

régi népdráma Bukow, a székelyek hóhéra kerül előadásra hosszú pihentetés és új betanulás mellett.

Vas és rezbutor

gyári rakitári

Szekerényág 3 matraccal 20 korona
Sodronybetét 10 korona
Rézkarniss 4 korona

Gyermekág 24 koronától feljebb, kapható

Kohn Adolf

vaskereskedőnél Nagyváradi, Kossuth-utca 10 sz. Telefon 636.

TANÜGY.

Iskolai értesítők. XII.

A nagyváradi királyi római katolikus tanítóképző értesítje az 1911-1912. iskolai évről. Szerkesztette a tanári kar közreműködésével Heilinger József igazgató.

Az idei értesítő első lapján új püspökünk sikerült arcképét látjuk, amely után Horváth István tanítóképzési tanár üdvözli kegyelmes főpásztorunkat, Isten áldását kérvén munkálkodására. Az intézet történetében nevezetesebb mozzanatok voltak: az iskola év megnyitása szeptember 4-én iskolai ünnepélyek október 4, október 6, október 31-én requiem dr. Városov Gyula kalocsai érsek lelki üdvéért. November 1-én, halottak napján kivonulás a temetőbe. *Nogely* István kanonok sírjához. Megjelent a tanári kar és ifjuság március 9-én *Makutz* Ernő tanítóképző intézeti igazgató temetésén. Az iskola további ünnepnapjai voltak március 15, március 19 (igazgató nevenapja), március 25-én ünnepélyes *Te Deum*: az egyházmegye árvaságának megszűnése alkalomból.

Apr. 6. 7. 8-án husvéti szentgyakorlatok. Máj. 29-én tisztelgés új püspökünkönél. Május 30-án részt vett a tanári kar és ifjuság a püspöki installáción. Hivatalos látogatásokat végeztek febr. 13-án dr. Lányi József tinnini főlsp. püspök, egyházmegyei tanfelügyelő, Kiss István s. tanfelügyelő, jun. 1-én s a képezítő és az (ujabban az állami képezdőknel életbe léptetett) osztályképezítő vizsgálatoknál dr. Pechány Adóff budapesti főreáliskolai tanár volt jelen a miniszterium képviselőjében. Az iskolalátogatók meglegedésüket fejezték ki a látottakon és hallottakon.

Az intézet erősödését mutatja, hogy a miniszter az igazgatót a VII., 3 tanárt pedig a IX. ik rangosztályba nevezett ki. Remélhető, hogy most már rövid időn belül meg lesz a tanári kar rendes létszáma, rendes tanárokkal. A vallás-erkölcsi nevelés, fegyelmi és tanulmányi állapot kifogásolni valót nem hagy hátra. Az egészségügy is kielégítő volt. Nagyobb számban kirándulást tartott az intézet okt. 10-én. Meillau István, Straub Ferenc és Vadász Zoltán tanárok vezetésével a Zichy-barlanghoz. A gazdasági előadások gyakorlati kiegészítése céljából 5 kiránduláson vettek részt a növendékek. Így megtekintették a IV. évesek a biharmegyei gazdasági egyesület által rendezett tenyészsertés kiállítását.

Az I. és II. éves tanítójelöltek a helybeli gazdasági egyesület falkoláját, ahol a helyes írtnevelés és metszéssel ismerkedtek meg. A IV. évesek részt vettek a szőlőmetszésben. A

III. és IV. évesek megtekintették Micske pusztán a gazdasági gépeket és állatállományt. Az I. és II. növendékek a latin szertartású káptalan őssi pusztájára rándultak ki, ahol a helyes talajművelést, trágyakezelést mutatták be a növendékeknek. Az intézet tanári kara 5 rendes tanár, 5 népiskolai tanító, 1 főgymn. tanár óraadó, 1 okt. gazdából állott. Az intézetben fennálló Pázmány önképzőkör az elmúlt iskolai évben alaposan kivette részét a munkából. A diszgyűléseken kívül (okt. 6., nov. 1., márc. 15., márc. 19.) minden hónapban tartott a kör egy-két közgyűlést. A különböző tárgykörökből választott dolgozatok száma 35 s az ifjúsági zenekar és énekkar fellépett 21 esetben. A könyvtár áll 1547 műből, 2753 kötetben. A természettudományi szertartás az idén 87 darabban szerepelt, a fizikai szertartás részére 5 drb eszköz vásároltatott.

Tanképe író vizsgálatra állott 15 tanítójelölt (14 rendes, 1 magántanuló), akik mindnyájan megelégedtek a követelményeknek. Beiratkozott 52 rendes, 4 magántanuló, akik közül evközben kimaradt 5, vizsgálatot nem tett 2 tanuló s így vizsgálatra állott összesen 49 tanuló. Ebből r. kath. 47 (87 százalék), református 6 (11 százalék), izraelita 1 (2 százalék). Az intézettel kapcsolatban internátus is van. Volt 20 bennlakó és 8 étkezésre bejáró növendék. A tanítóképezde mellett gyakorló iskola is van, ahol a tanítójelöltek magukat a tanításban gyakorolják. Ezen elemi iskolának 6 osztálya van, amelybe az idén összesen 37 növendék járt. A jövő évre való (fol. tatólagos) beiratkozás szept. 1., 2. és 4. napjain lesz. Javítóvizsgálat szept. 2-án d. u. Beiratás alkalmával minden növendék 16 K 30 fillért fizet tandíj, értesítő, könyvtár, sőtj címén. Nem katolikusok s tandíj kétszeresét fizetik. —y.

NYILTTÉR.

FOGAK.

Ép gyökerek bennhagyásával művészikivitelben szájpaddás nélkül is készít **kitűnő hirtű** nevű

Fogműtermében

Özv. Dr. Deákné

Nagyvárad, Kossuth-u. 2.

Fekete Sással szemben

TÁVIRATOK.

Elnapolják a Házat?

Budapest, jul. 27.

(Saját tud.) Politikai körökben ma az a hír terjedt el, hogy a kormány, mivel most céltalannak látja a véderőjavaslat tárgyalását, el fogja napoltatni a Ház üléseit.

Később ezt a hírt igyekeztek megcáfolni s azt mondták, hogy az idén egyáltalán nem lesz szünet s a kormány a véderő javaslat tárgyalását semmi körülmények között sem szakítja meg. Ha majd megszavazták a felemelt hadilétszámot, csak akkor lehet szünetről beszélni.

A miniszterelnök a Kovald-gyárban történt szerencsétlenségről.

Budapest, július 27.

Ráth Endre képviselő ma interpellációt intézett a miniszterelnökhöz, mint belügyminiszterhez, a Kovald-féle vegy-tisztítógyárban történt szerencsétlenség miatt.

A miniszterelnök bár végig hallgatta az interpellációt, nem válaszolt arra.

Az ellenzék soraiban többen helytelennek tartották a miniszterelnök eljárását, amit neki tudomására is hoztak.

Gróf *Khuen-Héderváry* Károly a Ház ülése után magához kérte Ráth Endrét, akinek kijelentette, hogy csak azért nem válaszolt az interpellációra, mert nem akarta ezzel a megindított vizsgálat eredményét befolyásolni. Máskülönbene neki is az a meggyőződése, hogy a Kovald-gyár vezetősége súlyos mulasztásokat követelt el, mert csak így történhetett meg a nagy szerencsétlenség.

Négy halálos ítélet.

Belgrád, jul. 27.

Tegnap négy gyilkost golyó általi halálra ítélték. Az elvetemedett emberek egy hivatalosolgát és egy parasztot borsasztó körülmények között meggyilkoltak.

A háboru réme.

London, július 27.

A levegő tele van háborus ijesztgetésekkel. A Lloydnál tegnap szörnyű rémületet keltett, hogy egyszerre igen sokan jelentkeztek biztosítási ajánlatokkal a három héten belül kitörhető angol-német háboru esetére. Es. bebizonyosodott, ami különben első szempillantásra is látszott, hogy ez csak bözermanöver volt, amelyvel egynéhány vakmerő spekuláns rémületbe akarta ejteni a tőzsdét.

Kártérítés Kovaldek ellen

Budapest, jul. 27.

(Saját tud.) Hódmezővásárhelyről jelentik, hogy a Kovald-gyár egyik áldozatának, Vida Lajosnak atyja, ma 30.000 koronás kártérítési pert indított a Kovald-gyár tulajdonosai ellen.

KÖZGAZDASÁG.

Gabona üzlet.

Borgida Béla és Társa jelentése.

Budapesten

A gabonatőzsdén tegnap a nagy szilárd-sági hírekre ismét szilárd volt az irányzat. Készáru 20 fillérrel emelkedett, forgalom 15 ez r mázsá.

Határidők sáralata:

Áprilisi buza (1912)	— —	11.15
Októberi buza	— —	10.99
Októberi rozs	— —	8.92
Októberi zab	— —	8.01
Májusi tengeri (1912)	— —	7.22
Júliusi tengeri	— —	7.46
Augusztusi tengeri	— —	7.22
Augusztusi repce	— —	14.60

Budapesti értéktőzsdé.

Magyar Általános Hitelbank nagyváradi fiókjának távirati jelentése.

Magyar hitelrészvény	— —	832.25
Oszták hitelrészvény	— —	656.50
Jelzálogbank	— —	490.50
Leszámitoló és pénzváltó	— —	568.75
Salgótarjáni kőszén	— —	673.—
Oszták államvasut részvény	— —	749.—
Közuti vasut	— —	777.—
Rimamurányi vasmű	— —	693.25
Városi vasut	— —	389.—
Beocsini cement	— —	—

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCKICS GYULA

PÉNZT

legelőnyösebb feltételek mellett szerez, ingatlanok adás-vételénél legsikeresebben közbenjár

Biharmegyei Föld-Hitel- és Áru közvetítő vállalat

Ritók Zsigmond utca
2. sz. Igazságügyi palota mellett.

A Biharmegyei Gazdák Áru és Hitelintézete rt.

Nagyvárad, Nagypiac-tér, Andrányi-ház.

Bevezetett alaptőke: 1.000.000 korona.

Elfogad takarékbetéteket, ha azok álfandók 5°/_o-os kamatoztatásra, továbbá folyószámlai betéteket is elfogad.

A betétkamatadót az intézet fizeti.

Folyószámla hitelt nyújt legkedvezőbb feltételek mellett.

Leszámitol váltókat a legelőnyösebb kamat mellett gazdálkodók, kereskedők és iparosok részére és foglalkozik mindenemű bankszerű beszedésekkel (incassó) olcsó díj mellett.

Előleget nyújt értékpapírokra, terményekre és árukra; kölcsönöket ad előnyös törlesztés mellett.

Jelzálog és törlesztéses kölcsönöket folyósít házakra és földbirtokokra. 161

Dajkovits E.

fényirodájában
Sas palota

esküvői felvételek a legdiszesebb elrendezésben,
villany felvételei speciálitása
utólérhetetlen.

Bumbera István

papi- és polgári szabó
NAGYVÁRAD, BÉMER-TÉR.

Ugy a helybeli mint
a megyei főtiszte-
lendő papság szál-
litója.

Helybeli és vidéki Telefon szám 869.

Tüzifa eladás.

A várad-szentmártoni erdőgondnokság eladja Harangmezőn az országut és vasut mellett levő következő mennyiségű tűzifa készletét:

1009 méter hasáb
452 „ dorong

nyilvános árverésen f. hó 30-án, d. e. 10 óraker a várad-szentmártoni erdőgondnokság hivatalos helyiségében. Szükséges az árverés előtt a pályázóknak 10 százalék birtokpénzt letenni, az árverés után pedig a vett árnak 50 százalékát azonnal lefizetni.

Dénes Imre,
erdőgondnok.

STERNADOLF
BRONZMŰVES
FÉMIPAR GYÁRTÁSI
MŰTELEPE.
ELEKTROTECHNIKAI
FELSZERELÉSI VÁLLALATA.

VÁLLAL MINDEN GALVANIZÁLÁST SZINBEN
BÉMERTÉR 3 TELEFON 556

NAGYVÁRAD

Hirdetmény.

A magy. kir. pénzügyigazgatóság érvényesítésével ellátott 1911. évre szóló hadmentességi díj kivétési lajstrom az 1883. évi 44. t.-cz. értelmében 8 napi közszemlére folyó hó 29-től VIII—7-ig bezárólag a városi adóhivatal 30-ik számú szobájában azon figyelemztetéssel tétetnek ki, miszerint azt az érdekeltek megtekinthetik és hadmentességi díjuk elleni netaláni felszólamlásukat Nagyvárad város közigazgatási bizottságához 15 nap alatt benyújthatják.

Nagyvárad, 1911. évi július hó 27-én.

Városi adóhivatal.

Telefon: 629. sz. Telefon: 629. sz.

PÁL SÁNDOR

műbútorasztalos

Nagyvárad, Uri-utca 49. szám.

Elvállal minden szakmájába vágó munkát, u. m.: matt és fényezett szobaberendezések, konyhabutorok készítését és portál munkákat.

Jó és izléses munkáért jótállok.

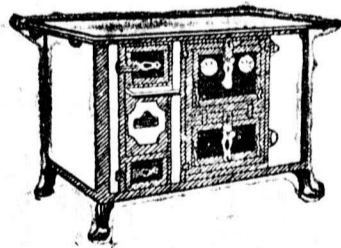
Telefon: 629. sz. Telefon: 629. sz.

192

Uradalmak, gazdaságok, községek ha jó kútat akarnak, forduljanak:

Márkutz József

villanyerőre berendezett épület és diszmulakatos ipartelepéhez
NAGYVÁRAD, Percses-utca 9. szám.

Szép, tartós és jól főző

takaréktűzhelyek

és lakatos tömegárak állandó raktáron.

Drótkerítéseket a legjutányosabb áron készít.

Árjegyzék ingyen és bérmentve.

Bámulatba ejt mindenkit az „ILLATSZER KIRÁLY” árai!

Rákóczi-ut 5 szám, Veiszlovits-ház.

Figyeljen az árakra.

1 üveg Odol	7 1/2 kr.
1 „ francia szájviz	25 „
1 „ száj szagtalanító	50 „
1 tubus dr Heyder fogcrém	50 „
3 „ Thymol	20 „
1 „ Stomatin	20 „
1 „ tégely Odontin togpaszta	55 „
1 drb Odontin betét	35 „
1 üveg Picavan	98 „
1 üveg Bay Rum	35 „
1 „ Jera violette brillantin	30 „
1 „ francia brillantin	15, 22, 35 „
1 „ folyékony brillantin	50 „
1 „ valódi dió olaj	15 „
1 „ „ „ kivonat	75 „
1 drb bajuszkötő	15, 20 35 „

1 üveg Kerpel kézfinomító	88 kr.
1 tégely Margit crém	40 „
1 „ Diana crém	65 „
1 drb Diana szappan	65 „
1 dob Lickner puder	38 „
1 „ amerikai porcellán puder	1 frt 20 „
1 üveg amerikai petrol	50 „
1 „ Enke hajszesz hajhullás ellen	1 frt — „
1 fekete champos	12 „
1 rud rozsa Glycerin szappan	20 „
3 drb francia ibolya szappan	50 „
1 „ Kielhauser ibolya glycerin szappan	28 „
1 „ Speick szappan	28 „
1 „ Windsor szappan	38 „
1 tubus kaloderma	28 „
1 „ Beloderma kézfinomító	20 „
1 üvegtégely tejcrém	20 „

1 csomag eredeti Gillette kés	1 frt 35 kr
1 Gillette utánzatu borotva készülék	1 „ 50 „
1 valódi serte hajkefe	70 „
1 dublé bajuszkefe	20 „
1 valódi serte ruhakefe	45 „
1 körömkefe	05 „
1 surolókefe óriási	20 „
1 surolókefe kisebb	10 „
12 drb Royal angol cipő crém	96 „
1 drb cipőcrém-kefe kenőkefével	70 „
1 „ cipőfényesítő flanel	20 „
1 „ Jurigatem Zománc	30 „
1 mtr vörös gumicső	60 „
Egynegyed Ko Brunz watta	35 „

805

Gummi ágylepedő 6 féle minőség igen olcsón, mindennemű betegápolási cikk legolcsóbban, minden más itt fel nem sorolt pipere és háztartási cikkek legnagyobb választékban, igen olcsón! Saját zsebének ellensége, ha személyesen meg nem győződik az árakról.

Nincs vásárlási kényszer! Illatszerek kimérve a legmodernebb Odeurökből!

Jégszekrények

nagy választékban

Fagylaltgépek

Ltr.	1	2	3	4
Kor.	10—	1250	1450	17—

Vajköpülőgépek

Ltr.	1	2	3
Kor.	360	480	560

Kerti vasbutorok állandó nagy választékban.
Modern konyhaberendezések zománcozott és Alumínium edényekből

Telefon 390. **TARSOLY és RISZTÓ** különlegességek vaskereskedésében.

Nagyvárad város

VILLAMOS MŰVE

Iroda és raktár: NAGYVÁRAD, Vár-tér 1.

Raktáron tartjuk a javított dr. Just-féle

Wolfram lámpát

melynek áramfogyasztása az izzólámpával szemben 75 százalék megtakarítást mutat fel. 40 gyertyás Wolfram lámpa darabja 3.60 kor. 100 gyertyásé 5 kor. 50 fill.

Sima izzólámpa dbja 72 fillér,

tehát 5 százelek kartell áron alul.

Mindenemű izzólámpa különlegességek, lényképes izzólámpák ugyancsak legolcsóbb áron kaphatók.

Csillarak,

izzólámpák

állandóan nagy választékban kaphatók a villamos telepen külön célra épített nagy

csillár-raktárunkat megtekintésre ajánljuk.

Itt állandóan raktáron tartunk

villamos motorokat

16órától 12 óráig minden nagyságban

Elvállaljuk

és erőátviteli berendezések felszerelését, bővítését, átalakítását, javítását, izzólámpák kezelését, hozzávaló szénpálcák szállítását, berakását és minden e szakmába vágó munkálatokat a legolcsóbb árak mellett.

Költségvetések ingyen.

villamos világítás

Telefon szám 514.

Főszerelő telefonja 55. sz.

81

Egész éjjel ügyeletes szolgálat.

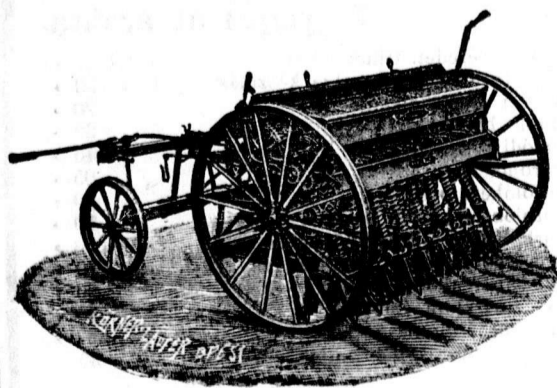
**MEGELŐZŐT
MOSKOVITS
ANATOMIAI GYŐGYÁR**

== NAGYVÁRAD ==
KOSSUTH LAJOS-UTCA 5. SZ.
== Bémer-tér, (Bazár épület.) ==

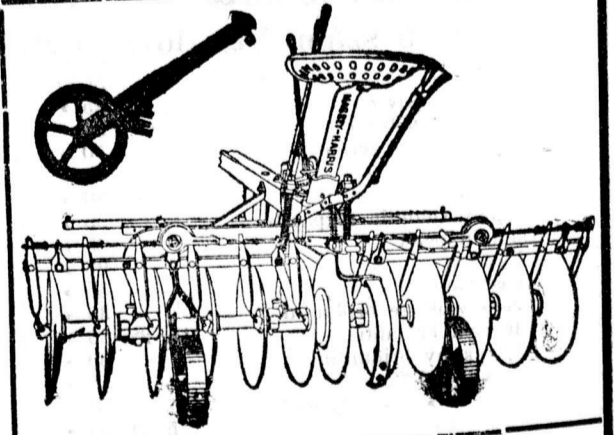

Benzinmotorok, gőzgépek, gőzeséplőgépek

RECORD-DRILL és RECORD II. műtrágyaszóróval kombinált vetőgépek,

Resicai acélekék,
Amerikai tárcsásboronák
Kalmár-rosták és
egyéb mezőgazdasági gépek
állandóan raktáron vannak.
Árjegyzékkel, ajánlatokkal szívesen szolgálunk.

Magyar Királyi államvasutak gépgyárának vezérügynöksége nagyváradai fiók.

Nagyplac-tér 1.

400

Telefon 858.